

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

Szerkesztőségi szállás:
külső szénutca Sükő-ház, 36. számánál.
Kiadó hivatal:
Stein János könyvkereskedésében.

Előfizetési díj:
Évnyelvenként 3. félre 6 pfrt. külföldre évfelvenként 4 pfrt.
Megjelenik a K. Közlöny minden Kedden, Csütörtökön és Vasárnap.
Hirdetések minden egyes hirdetés után 10 pfrt. bérletdíj és minden négyhavas egy sor után
számítandó 4 pfrt. beküldése mellett közzétételnek.

A lap szerelmi érdekeit illető közlemények a szerkesztőséghez, az anyagi ügyeket tárgyalók u. m. előfizetés, hirdetések, reklamációk sat. a kiadó hivatalhoz utasítandók bérmentesítetten.

SZÉTEKINTÉSEK.

(D) Két tárgyról beszél a férfi legtöbb életében: a politikáról és a szerelemről. Ez az ifjú, az az emberi kor tanulmányainak s fejtegetéseinek tárgya; tanulmányozzuk mindkettőt, a nélkül hogy megtanulhattuk, s fejtegetjük a nélkül, hogy megfejtethetők volna valaha!

Kitanulhatlan s megfejtetlen mindkettő, mert legtöbbször tárgya az előbbinek a kaczér diplomácia, az utóbbinak a kaczér hölgy vagy fiatal!

Mindkettő alá van rendelve a pillanatok érdekének s hivatásának, mindkettő meleg percekben épít hosszú jövőre, s mindkettő ezer meg ezer sors dobja el a sulykot.

Napoleon császár mindkettőben remekelt, szerelmét grófi ágyból császári trónra, politikáját hámi fogságából világuralomra emelte, s mélyen véste be nevét az évtized történetébe.

Szinte világháborút csinált, hogy az orosz cár nem nevezte őt mint souverain társát „uramocsem”-nek, s azóta megszállt koronájának méltósága, s ha hinni kell a lapok tudósításainak, az oroszok mostani ura, mind szorosh atyafiságba ohajt fűződni az előle éppen nem szabadkozó új dynastiával.

Nem kevesebb látszik ezéleztetni, mint egy új szent, de csak szent „hármasság” szövetség, mely Angliát, Orosz és Frankhont foglalja magában.

Kérdésen kívül e szent háromság az ő hatalmának egysege által könnyen válhatik e kis planéta mindenható urává, csak hogy a főhatalom minél kisebb körbe vonja össze magát, annál kisebbre vágyik, s végre is a leghatalmasb felfalná társát, nem levén isteni, a mi a földből származott, hogy állatjában egységét, személyi többségre felosztva látni ohajtsa.

Ezen utógondolat által, meglehet, Angolhon előrelátásán meg fog történi e nagy reményű szövetség eszméje. Nemcsak a moldovai kérdés volt az, hol Ausztria kemény támasza volt Angolhon politikájának; még emlékezni fognak a Temse partjain Ferenc császár harcaira, a waterlooi dicsőségre; még nem feledek el, hogyan áldozta fel a fényes nevű uralkodó; saját vejét az európai egyensúlynak.

Sokkal nagyobb szerepe volt e század kezdetének viharos napjain a Habsburg-lothringeni háznak, hogysem arról, e század utolsó tizedében, Angolhon megfellebbezzék. S éppen ezért nehezen tudnók arra birni magunkat, hogy Ausztriának éppen Angolhon általi kijátszását elhinnők.

Még kissé az is furesán jön nekünk, hogy a francziák uralkodója ily tervnek érvényt ad, mely orosz részről egy schack Ausztriának. Hamar felelte volna el Napoleon császár, mit ál-

dozott Ausztria, midőn a közelebbi török-orosz háboru alatt, Európa érdekeért, régi barátságát s legújabb kötelezettségét vitte áldozatul!

Sok okunk van azt hinni, hogy abból a hármasság szövetségből mi sem lesz; bár ha a fényes és kaczérsága által igenis csábító orosz diplomácia most az ő fehér lobogóját rázza a hindukkal birkozó John Buhl felé, s nemcsak megtagadja minden befolyását az indiai mozgalmakra, de késznek nyilatkozik harcra is kelleni a lázadás ellen; s lapjai oly fényes teoriákat állítanak fel, a gyarmatosítás jogai mellett, a minőket éppen mi is „indiai kérdések” című czikkünkben fejtegettünk, a nélkül, hogy valaha összeköttetésben lehetünk volna azon focussal, honnan ekörig hasonlatos eszmék bizony soha se kerültek napfényre.

Csak örvendünk kellene, az orosz mieltség ez új nézetein, ha nem oly coquetteira ez, mely az angol csigavért igyekszik szerelmi lángra gyújtani, a már fennemlített szent szövetség érdekében!

Nincs győtrőbb helyzet, mint a szerelmes emberek, vagy a diplomácia logikáját fejtegetni; vagy tán logikát keresni ott, hol mindent csak szempillantások határoznak el; s mégis tudni akar az ember mindent, mert egy pillanat elhatározása egy-egy hosszú életre van döntő befolyással. Senkinek sem lehet több alkalmja ezer meg ezer variációra, mint éppen a regényíróknak és politikai szemléseknak!

A BIRODALMI JOURNALISTIKA.

Pár hónap óta különböző variációkban kereng a hír, miszerint hírlapjaink bérletadó alá vetése szándékoltatik. És ezen annyira disputált, s annyira kétség alá hozott szándék csak ugyan utóbbi tudósítások szerint elalulni fog, s minden hírlap csak is egy paxos bérlettel ellátott papírra lesz kinyomható, a jövő januáriuson kezdve, mi nem kevesebbet tesz, legalább lapunkra nézve, mint minden egyes előfizetőnk küldeményének szinte 1/4-et, 2 fr. 36 kr. adni bérletadóba. Ide számítva még a postabérletet, mely minden egyes előfizető után 1 frt. 30 kr. tesz, így az összes előfizetési díj egyharmada tisztán adóra megy, míg a más két-harmadát a sajtó és papír, s a tisztelt- és cserepéldányok, posta és bérletadója az utolsó fillérig fel emészt. És így van minden oly lapnál az ausztriai birodalomban, melynek 7—800 előfizetőjénél többje nincsen.

Hogy ezen kérdés reánk nézve roppant fontossággal bír, azt senki kétségbe nem vonhatja; de hogy oly elszomorodva nem szólunk e tárgyhöz, mint több derék bé-

csi lap, azt csak a mi jó magyar flegmánknak tulajdoníthatni, kitnek az Isten meglehetősen tünni tudó lelket adott, s különösen unnánk oly küzdelmet, melynek végén úgy is így is csak mi buznók a kurtát.

Tagadhatlanul, miután az ausztriai államháztartás lényeges változtatáson ment át, s a mellett hogy a status-adósságok nőttek, az államszervezet újabb rendszere is milliókkal emelvén a kiadást, már azon mérsékelt adórendszer kora jórészt lejárt, melyet eddig főként a magyar korona tartományaiban ismerünk.

A állambudget deficitben levén, bárha mi osztjuk a magas szellemű Dessewffy Emil gróf ama nézetét, hogy a budget még nem Ausztria maga, s Lauderdale-nak, a nagy angol államgazdásznak azon állításáról sem feledkezünk meg, hogy az egyéni vagyonosság a statusban annyival szokott emelkedni, a mennyivel az államé száll; mind a mellett más nézetek jutván érvényre, melyeket főként az ismeretes Sylvester röpiratából már évek előtti jóslhattunk; miután az adó nevelésének szükségessége kormánysszmévé vált, csak örülnünk kell azon, ha ezen nevelkedés indirect adók által történik, és így a hírlapbérlet-adót is, bárha véle minden lapunkhoz hasonló kis terjedelmű lap „bőre pereltetik” nem tartjuk oly nagy csapásnak, mintha az egyenes adók emeltetnek volna még magasra.

Igaz, hogy már a hírlap-bérlet eszméje zavarba hozott minden lapot, s már sokan hallják a birodalmi journalistika halálharangjának kongását. Mielőtt azonban mi is a gyászolók sorába állanánk, előbb elvárjuk, ha vajjon a kiadandó rendelet nem leendő némi kivételességgel körülrva.

Miután, a mindent-megadóztatás elve ténynyé vált, semmi különös nincs abban, hogy minden jövedelmező vállalatról illő adó fizetessék. A civilisatio terjedésének szükségessége által a kormányok a hírlapok s irodalmi vállalatok irányában sok kivételt tettek ugyan; azonban e kivételt nem kényszeríthetjük; s éppen ezért mi a megadóztatás elve ellen szólani nem lehetünk jogosítva, csak hogy ezen adóztatás ne ejtsen halálsébet a journalistikán, s méltányos legyen csak a jövedelem megadóztatására szorítkozni.

Minden vállalat adó alá vetésénél felszámíttatik a megmunkáltatási összeg, s csak a jövedele m csak adó alá. Azt hisszük, ezen igazság a hírlapvállalatoktól sem fog megtagadtatni.

Tételessé számítas bármely lapnál, és kifog derülni

ŐSZ FELE.

Gyönyörű őszi nap fut át a vidéken,
Sugáról annyi másod-virág terem;
Csalogatja szegényeket
Új életre, virulásra:
Talan, hogy egy mosoly után
Illattalan halni lássa.
Hogyan is éljenek, midőn hervadás van,
A szív élete ez fájó csalódásban.

Elvesztettek a fák minden zöld levelet,
Csak a tetejökön látni egyet-egyet:
Mint az öreg ember fején
Egy pár hajszál, szép fehérét,
Mely az élet alkonyára,
Koporsóra emlékeztet.
Ezekben is mindig szegényebb lesz a fa,
A nagy levél-hullás meglátszik alatta.

Lombjai közül most kitérnek a fészkek,
Melyben dalos család, kis madár kák éltek.
E fészkekkel úgy vagyok én,
Mint halottam emlékével,
Mi lelkemnek fájdalmat ad,
S mit az idő lassan tép el...
Elrepült a madár, a vidék daltalan,
S ha vagy egy itt maradt, annak tört szárnya van.

Elnémult a juhász méla furulyája,
A boldogság leple odaborult rája:
Hosszu volt a tavasz, a nyár,
És a miért a lelke fáj:
Bánatában eldallotta
Magának a legszebb leányt.
Együtt élnek régen, most már minek fújja!
A nagy boldogságtól néma a furulya.

Nyáj kolompolása belehalt az őszbe:
A gyepelő marhák otthon gyűlnek össze.
A bérz-tetőn sir a bokor,
Ha a szellő megingatja,
Keservétől alig hallik,
Foly-e még a völgy patakja.
A bús gerle jajja száll csak néha itten,
Semmi se felel rá, a vízhang is pihen.

Legfőlebb a falu harangja megkondul,
S egy dallamos szoltár hangzik a távolból:
— „Mindenhátó szeretetet
Szól az őszi nagy természet;
Szereteted nagyságával
Áldd meg Isten a te néped.”
S mely a szívnek enyhet, reményt, nyugalmat ad:
Bezárják a kised templomnak ajtaját.

A nap a hegytetőn éppen mostan bútt át,
Rövid útja után, hagyva hosszú sugárt,
Melynek egyik fényes szála,
Ott pihen egy szalmaszál hálón,
A hol egykor én születtem,
A hová most vágyva-vágyom;
Hol édes anyám a tenger őszi estén
Buzgón imádkozik, hogy boldog legyek én.

... Majd elhangzik az is, csend honol a hálón,
Mint késői vendég beleszáll az álom.
Nyugosznak a ronsolt tagok,
Mint az őszi nagy természet,
Csak a lélek s a szív dobog,
Dobogtatja a szeretet...
— Lecsendesült minden, zajtalan a szoba,
Csupán az én lelkem látogat be oda!

SZÁSZ GERŐ.

TANULMÁNYOK A SZABADBAN.

V.

A sárga falombok lehullottak, az öcseser kopaszán áll, a lába alatt megzörrent száraz levél mulandóságot s a rét kiaszott kőrei halált hirdetnek; az egész szép természet, mely pár hóval azelőtt újra éledt s még csak most volt ékes gyümölcseivel, mintha megöregedett volna, — nyugodni vagy elmúlni kívánna, és a száraz ágak közt keresztül siró őszi szél, mintha a természet hatyudalát zúgná, s még az erdő ősfáit gyökereiben megrázó fergeteg dermesztő jajja is, mintha a megavult és erőnlétű föld utolsó horgása volna. S az élettadó napsugár megtörve a hóharmat ezüstenyében, kíván jó reggelt, hogy a kőd fátyoliban burkoltan vegyen búcsút az elhaló természetűtől.

S nincsen-e ez így az életben is.
Mikor az ifjuság képzelgése a valón megtörték, s a férfi erő az élet küzdelmeivel csatában elveszett, s a szép reményen ültetett csemete csak vaczkort, a tiszta gabonával vetett föld csak konkoltyt termelt; még az emlékezt is meggyengült s minden csak véget és enyészetet mutat, s csak annyi erő van még hátra, hogy a halálának magunkat megadjuk, ekkor könyves szemekkel köszöntjük az életbe lépőt, hogy nem sokára elváljunk. Hisz kezdet és véget, bölcs és koporsó oly közel állanak, s a közbeeső lézogat oly kevés tett, oly kevés öröm, oly kevés elért cél tölti be.

De lám, mi az a halavány virág a sárga rét közepén, mi oly nyugodtan engedi fejét az őszi szél akarátának, mi egyéb, mint a levél nélküli őszi kőkörcsin, az elhaló természet virága; mily más virág ez, mint a tulipán, mily más mint az ibolya és rozsa, alakja pompás

mint a tulipáné, színe a rózsáé s szára átlátszó mint az ibolyaé, de illata nincs. Nincs mert nem is szükséges; nem szerelmet, nem költészetet, nem rendeltetést, — e virág hitet beszél, hogy lesz újra tavasz, lesz tulipán, ibolya és rozsa. Lesz megnyugvás, lesz egy jobb élet, hol nem kellene a rózsza tuskói a rendeltetés csapásaival küzdelemre; lesz élet, pompa és fény nélkül, de nyugodt és elégedett. Az élet ily őszi kőkörcsinje, újra csak nő lehet, ki magában rejt a virág tulajdonait, mely hitet ad szeretete által, hogy bár nem is értünk célzt, bár meggyengült is az erő, s a fáradság nincs megjutalmazva, lesz még egy szebb jövő, egy szebb élet, hová felviradunk, mikor a test megdermed, mint föld a fagyos télen megdermedt, s e nő emlékeztet ifjuságunk képzelt költői szakára, emlékeztet munkás férfi-korunkra, míg szeretetében hitet ad, hogy az élet telében belépessünk a jövő élet reményével, s végre a fagy a kis kőkörcsin is elöli s csak a fényő örökzöld reménye marad meg.

Gr. T. V.

KÖNYVISMERTETÉS.

„Nővérek.”

Regény, két kötetben, írta b. Eötvös József. Kiadja Heckenast Gusztáv. Pest, 1857-ben.

(Folytatás)

Másnap korán Margit lóra ül, s átmege Kaldorfalvára. Kaldori házat rendetlenül kapja, csak akkor távozott el, párbaja előkészületei végett. Asztalán egy Margithoz intézett levél van, melyből, úgy látszik, Kaldori nem akarta a párbajt tulélni, kiváljja benne Margit iránti hő

hogy ötszáz előfizető kell arra, hogy valamely lap csupán a nyomtatás, papír és a legkorlatoltabb szerkesztési személynél-díját fizethesse; írónak, s annálval kevésbé a kiadónak, ennyi előfizető után éppen egy fillér sem jut. — Minthogy pedig író nélkül lap nehezen állhat, a legkorlatoltabb számmal 300—400 előfizető utáni jövedelmet kell az írók mondhatni „munka-béréül” számítani és így egy lap megmunkálása legalább 800 előfizető kell. Ha már egy ily kevés számú előfizetővel bíró lap adó alá vetetik, az a megdolgozásra szükséges összeg egy negyedet ezen új adóval elvesztvén, természetesen, hogy magát fenn nem tarthatja, ha árát nem emeli.

Miután pedig Ausztria nagyobb s kisebb népek és tartományok összegét teszi; így természetes, hogy a kisebb népességű irodalom a nagyobb mellett rövideget szenved, sőt elvész, mert hasonlíthatatlanul drágább lesz sajtója, miután például a bécsi lap körébe ezekenként gyűl most az az előfizető, a mi az erdélyiekhez, az itteni népesség idomzata szerint, csak tizenként gyűlhet. —

Ha azonban a magas kormány népei közt igazságos arányt teend, vagyis ha csak a jövedelmet fogja megadóztatni és nem magát a kiadást is, ezen ügy sokat vesz borzadalmasságából; és hogyan történhetne ez?

Igen természetesen! Miután minden lapnak csak előállítására is mulhatlanul kell legalább nyolczszáz előfizető, a kormány engedje minden hirlap-vállalatnak 800 példányra való papír ingyen bélyegzését; a mit már az illető vállalatok ezen felül bekapnak, az már egy részben nyeresénné válva eshetik a journalistika bukása nélkül adó alá, sőt ezen adó az előfizetők száz vagy ezerekenkénti szaporodása után lehet progressiv is, s ezen progressivitás kipótolhatná a hét-nyolczszáz példány ingyen bélyegzését.

Ezen kérdés gyakorlati oldalát véve, s lapunkra alkalmazva, ha nekünk 800 példányt, a mennyi a lap földjére és napszámosságának napszámára okvetlenül kell, ingyen lehet nyomtatni, ha az adó csak a 800-on fölüli előfizetésre vetetik is. mégis a bélyeg és postaadó a még ekkor sem tisztá jövedelemtől több mint 33 és $\frac{1}{3}$ centet veszen el. Feleljenek a számok.

Lapunkért egy előfizető ad 12 pfrintot, ezért veszen 156 lapot, minek bélyegdija egy krajával lenne 2 ft 36 kr. postadíja 1 ft 36 kr., egész összeg 4 fr 12 kr. és így több megy adóba, mint az egész előfizetésnek egy harmada.

Ennél kedvezőbben pedig a számítás egyik lapra nézve sem út ki, s e kettős adó akkor is nagy, ha csupán a már tisztább jövedelem, vagyis a 800, vagy 1000 előfizetőn fölüleső lapok fognak pénzért bélyegződni. És el lehet mondani, hogy a birodalomban semmi professio nem lenne úgy megadóztatva, mint éppen a leghumanistikaiban a hirlapirodalom, melyet a kormányoknak még áldozatokkal is gyámolítani áll érdekekben: sokkal kedvezőbb lévén civilisált mint barbar népet kormányozni.

De továbbá igazságos is csak egy inkább progressiv adó lehetne, mert a sajtó kezelése nem olyan mint a földmívelés és gyármunkák; itt azon kiadásban, mit ezer és két ezer előfizető részére nyomtatás igényel, a különbség nem felette nagy, a bevétel pedig sebesen nő, s igazságos irány csak is úgy lehet, ha mint fennebb emli-

tém, a munkabér vagy kezelési költség levonatik, vagyis 800—1000 példány bélyegtelen fog kiadattatni, ezertől két ezerig lesz $\frac{1}{2}$ kr., három ezerig 1, s azontul mind emelhető progressiv adó.

Midőn a fennebbi s még egyéb eszmék is lehetnek, melyek által ezen rémek tetsző új adó-nem körülírást szenvedhet, mi nyugodott lélekkel várjuk be magát a törvényt; s azon reménnyel kecsegtetjük magunkat, hogy ha abban tekintetek nem lesznek az általunk említett igényekre is, minden életrevaló nemzetiség törekedni fog journalistikáját még is fenntartani, s az előfizetők számának szaporodása által a lapok díjának mostani mérséklését eszközölni.

Adjon ez az új törvény hatása minden lapnak ezer előfizető helyett két ezret.

DÓZSA DÁNIEL.

KÜL- ÉS BELFÖLDI LEVELEZÉS.

Bukurest, sept. 7. Nem hiszem, hogy a mostani Gyika-kormány jó neven vette volna, hogy a török szultán a román menekülteket éppen a jelenlegi válságos napokban nyakára küldötte. Ennek kifolyása lehet az a hivatalos rendelet, mely szívére köti a megyék administratorainak, hogy a népet-bujtogató röpiratokat kísérik figyelemmel, s ne engedjék a népet ezek által elcsábítani. A közelebből élni megszűnt Concordia lap hamvaiból egy új lap a „Rumunul” támadott fel. Szerkesztője Rosetti, hazajött menekült. E lap szelleméről mit se mondhatok még, mert nem olvas-tam; de ha azon hurokat pengeti, melyeket egy menekült társának Cezár Bolliáknak tavaly Párisban megjelent és itt most szabadon árukt műve a „Mémoires pour servir à l'histoire de la Roumanie.” ekkoraligha úgy nem fog járni, mint jár (a tavasszal a Timpul és közelebb a Romania, melyet egy hónapra nyugalmaztak. Ezen lapok szünteleni születése és halála legkiáltóbb bizonyossága az illetők hű ábrándozásainak, mit azonban csudálni nem lehet, kivált ha oly könyvekből merítik elveiket, mint az említett Mémoires. De szólnak helyettem e mémoires egynehány sorai. Az első fejezet előszámlálja Roumania tizenegy nagyobb folyót a Dnisterrel a Tiszáig!... s azután így elmélkedik: „Ce sont les rivières navigables de la Roumanie. Au jour d'hui on pourrait faire le tour de ce beau pays avec un bateau à vapeur, a partir de Sotz, vis a vis de Tokai, jusque à l'embouchure de la Tisa, de ce point jusqu'à l'embouchure du Danube dans la mer noire, et par le Dniester, jusqu'en Galicie. Mais ce pays, que la main de Dieu semble avoir, créé pour être uni, comme il l'a été, en effet, sous le Daces, sous le Romains, et sous quelques-uns de ses Dumi, ce pays, dis-je, que l'ambition et la cupidité de l'Autriche et de la Russie ont divisé, n'a pas même la liberté de tirer parti de ses rivières de jouir des avantages que la nature lui a prodigués.” (Ezek Roumania hajózható folyói. Ma már egy gőzhajón körül lehetne utazni, elindulva t. i. Sotzról. (?) szembe Tokajjal, egész a Tisza torkolatáig, e pontnál a Duna torkolatáig a Fekete-tengernél, s a Dnisteren Galiciába. De ezen tartomány, melyet maga Isten is egyesíteni kívánni látszott, a minthogy az egy is volt a dákok, romaiak és néhány dumnai alatt. (?) ezen tartomány mondom, a melyet Ausztria és Oroszország ambíciója és kapzsisága megosz-

tott, még csak azzal a szabadsággal se élhet, hogy folyóinak hasznát vegye, és örüljön azon előnyöknek, a melyekkel a természet megajándékozta.) Ehez tegyen ön csillagot*) én nem bántom, hanem megemlítem a második fejezet kezdő szavait: „Avant son élémembrement par les Hongrois Turcs, les Autrichiens et les Russes, la Roumanie (Dacie trajane) comprenait 1-o Valachie 2-o la Moldovie, 3-o la Bessarabie, 4-o la Bucovine, 5-to Transylvanie, 6-to le Marmoros, 7-to la Crisiane, 8-o la Teme-sana.” Ha ezt a fejezetet egy debreczeni civis átolvasná, vajjon milyen képet csinálna reá, midőn írva látná, hogy az ő városa Roumaniában fekszik. — De ez még csak megjárna historia-adatoknak, hanem midőn az író őt fejezet után a postscriptumban nyíltan bevállja, hogy a románok a közelebbi forradalomkor a miatt vérzetek Bukurest utcáin a törökök kardja alatt, és a magyarok bitófáin, mert azt a régi Dacia trajanát kívánták visszaállítani, megvallom, elborzadtam erangó politikától, s nem képelem mi jövője lehet e honnak, ha ily egyének ily tudománnyal töltik el a szegény román nép fejét.

Még régen akartam megemlíteni önnek a román katonatisztek némelyikének a civilek irányábani goromba magaviseletét, s most ime újból egy más adattal is szolgálhatok. A tavasszal egy tiszt magával a rendőrfőnökkel bánt hallatlan gorombául, most egy másik a Seculul szerkesztőt nem ártallja a népkertben pofon csapni; uram őrizz meg az ily elégtételtől, hát még a viszonzástól, midőn elégnek tartják az ilyet egy havi aristommal kiegyenliteni.

A régiség kedvelők előtt nem leendő érdektelen, ha megemlítem, miként itt a színház mellett a nyáron egy czukrász házat építtetvén, a felette mélyen ásott alaphoz a munkások egy, hét mond hét láb hosszú agyart találtak, de bármily szépen bántak is vele a kivételével mégis harmadik darabba tudták csak kivenni. E darabok közül a középsőt, mely egy sing hosszúságú, s másfél láb átmérőjű, magam is láttam építész Benes hazánkúánál, ki örömet átadná az Erdélyi Múzeum számára, de annyira megvan évdőve, miként alig hiszem hogy a szállítás alatt össze ne porlana. Ez agyar mellett találtak még egy zápfogat is, mely egy láb hosszúságú, és roppant kemény pártát csakhogy, kissébb alakban láthatni a maros-vásárhelyi ev. ref. tanoda könyvtárában. Ha ön ezt érdemesnek gondolja kiszállíttatni az Erdélyi Múzeum számára, reméllem, hogy mostani tulajdonosától megszerezhetem.**) Felette kár,

*) Legyen kívánata szerint. Nem lázasztják vérünket a nemzetiségek ábrándos álmái, mi is ábrándoztunk, talán mi is túloztunk. A kijózanodás mindenkre elkövetkezik, mindazon ábrándoktól nem féljük mi nemzetiségünket, sem a magyar nevet. A Tisza, Duna és Maros partjain, hol Atillának nagy birodalma óta virágzik a hun név, megfeneklett a magyar, s megis tudja ha kell azt az országot védelmezni még akkor is, ha az európai diplomatiának sikerülne kijátszani fölséges Uralkodónk s Angol-hon előrelátását, az alduai kérdésben. Azon kérdés, midőn a görög kereszt a Tiszáig akarand kiterjeszkedni, emberek millióit hozná izgalomba. Bizonytal minden nemzetiség okosan cselekszik, ha saját tűzhelyén túl nem ábrándozik, s álmaival más nemzetek historiai jogait nem sértetve, azokban részvétet s nem idegenséget gerjeszt sorsa iránt.

Szerk. **) Felette érdekes csontváz darab s nagy szolgálatot tesz érdemes barátunk hazájának, ha annak megszerzéséről s ide (mit hiszünk hogy örömet fedez) a Múzeum költségén leendő beápolásáról intézkedik. Szükséges volna ott ásatást tenni, ha ezen váz egyéb darabjaira is rá lehetne akadni. Szerk.

szerelmét, ki hogy Irmához intézett levele csak a multak emléke iránti kimélyből íratott oly hangon, de ő Magitot híven szerette, s tán az elhalt vallomása hitelt fog találni sat.

Margit, most érzéa fenyegető párbaj súlyját, sietett Vámosyhoz, hogy mindent megelőzzön.

Vámosy azonban éppen levelet írt, melyben írja, hogy magát föbelövi stb.

Vikta megerkezik hozzá, lebeszélni akarja a párbajról, végre a pisztolyt a lány kezébe ragadja, hogy magát föbelöjje, ha Vámosy nem enged; Vámosy ki akarja ragadni kezéből a pisztolyt, ez a tusa közt elcsúsz, s Vámosy szíven találva hull a földre.

Erre Margit elösiét, Kaldori és Farkas plebánus megerkeznek, Vikta örülten kiáltja magát Vámosy gyilkosának; de Vámosy végre haldokolva szobhoz jut, kivállja, hogy öngyilkos, s az asztalán levő levélre utal.

Kaldori s Margit közt e véres jelenet a félreértéseket kiegyenlíti, de már Margit a méltaladalmat erőtt vett, jött a tavasz, ő oly boldog volt Kaldori szerelme által, de a halál nem irgalmazott, Margit meghalt.

A szerencsétlen Ormosynének már nem volt senkije; de éppen akkor Galambosné is meghal, s halála alkalmával az adatokból, s az egykor elveszett gyermek nyakába akasztott pénz-ből kitudja Farkas plebánus, hogy Mariska az elveszett gyermek. Közli a grófnéval a bizonyos adatokat, ki legnagyobb vesztesei után újra vigasztalást talál gyermekében, s kis unokáiban, két szép gyermeke lévén Mariskának.

Elitkolják csakugyan mind Mariskától, mind gyermekeitől, hogy a grófné valódi anyjok, nehogy fényesb sorsban elveszítsék mostani boldogságukat; de az anyai s nagy-anyai czímet a grófné felveszi.

Ez a lehető legrövidebbre vonhatott váz-lata a mű szövegének. Nem több, mint egy test összerakott csontdarabjai, melyről minden, a mi fontos, hiányzik, a puha karok, a dagadó mell, a rózsaszín, a bájoló szemek, ajkak; de melyről mégis a lénynek minőségére némi következtetést vonhatni. A csontváza a képzelt visszajátszódja az onnan lesorvadott életet és szellemet, s gyakran szebb alakot állít el a felosztottnál. E regény vázlatára azonban fantáziának nem tehet szebb testet, mint a minő Eötvös báró költői lelke által oda összeállított.

Az életbőlcsécsés és költészet ecsetével, egy tapasztalat-gazdag lélek reflexiójának világából vagynak összehordva a színek, e műben, melynek főelőnye éppen a reflexiókban áll, s hol minden egyes léte feléri az egész egyszerű szöveget.

B. Eötvösnél a regényszerkesztés modorra eltér azoktól, melyeket az európai irodalom terén gyakrabban láthatunk; nála nem a zongoró cselekvények általi hatás-hajhászást, hanem a bölcsesség classicus egyszerűségét találjuk fel; vagy örömeitesebb azon pszichologiai eseményeket kíséri, melyek a legegyszerűbb helyzetek közt is a lélek világában átvonulnak, s hol van, hol egyedül lehet valódi alapja, főként a didaktikai irányu költészetnek.

En a „Nővérek” ellenében egész hadalásba tettem figyelmemet, megtanultam azt az író korábbi műveiből, hogy sokkal kisebb és könnyebb feladat, elragadtatni az ő eszméinek, gondolatainak fonsága által, belsődomatni az ő gazdag eszmévilágába, melytől a felületes figyelem illetetlen maradhat, de mely a gondolkodót örvényként sodorja magával; sokkal könnyebb elbájosítani s dicsegetni gyúlni e költő irányában, mint hibákat fedezni fel az avatott toll után. Egy huzamban olvastam át az egész művet, s lelkemben még pezseg az onnan átvett eszme-élet viszhangja, s még átfutom

figyelemmel az egészet, s nem találom semmit a nagyból, a mire büszke ne lennénk, hogy magyar tollból eredett, csak egy két vonás rá ki abból, mi lelkemet beküldetlenül hagyta.

Éppen nem tarthatom magam b. Eötvös illetékes bírálójának, sőt nem tarthatok szinte senkit a magyarok közül, mindnyájan és örömet lehetünk az ő tanítványai; azonban, úgyhiszem, minden felelőselemkedett írónak kedvesen esik az, ha művét, annak egyes oldalait, elfogulatlan vélemények által megvitatta láthatja, s midőn e földön mi sem lehet tökéletes, vagy is a vélemények különbsége szerint bírjuk a tokélyről fogalmakat, éppen az irodalom érdekében áll, a vélemények elfogulatlan nyilatkozata.

Alig lelhettem egy műben hibéiből jellemeit, hol még a halál is, mint p. Margit halála, egy oly kedélyállapot kifolyása, mely a halált-hozó betegséggel együtt jár, s mely betegség a családi életbe éppen azt az apró ingerültséget, féltékenységet, bizalmatlanságot, magaráhagyottság képzetét hozza maga után, a mely körben Margit lélekvilága s az abból ki-fejlett jelenetek mozognak. Ily élethű Vilmos jelleme, kiben a szeretkezés és szerelem tükrözteti magát, s milyen legtöbb férfiu e világon, s milyen Kaldori is jelleménél fogva lett volna hasonló viszonyok közt, — csak Mariska az, ki nek jellemét sorsával nem egyeztetem; s reá nézve az író által adott sorsot igen mostohának, s nem is környezete jelleméből kifolyó, és ennél fogva erőltetettnek találom.

Mindjárt kezdetén nincs eléggé indokolva, miért kell neki anyjától elszakadni! Az nem elég ok, hogy a dajka nem tudja a lovat ülni. A lázadás zavarai közt akárki rá tud egy lóra csipeszkedni, a pórnök ebben éppen nem járthatlan. És ha nem tudott volna is a dajka lovagolni, nem emlehetett volna segítettve Ormosy és lovásza közt? Én legalább nem hi-

szem, hogy hasonló balsorsomban, hasonló erőkről rendelkezve, gyermekemet meg ne tudnám menteni? Vagy roppant közönynek kellett volna lenni az apánál s anyánál, a mi pedig az Ormosy pár jelleméhez nem fért.

Kérdésén kívül megnyugtatót indokolása lesz a gyermek elvesztésének, ha egy kisebb pörccsapat az utasokat megtámadja, s így a gróf csak nejt s nagyobbik leányát mentheti meg, a másik pedig martalekul esik, vagy pedig valamely más fatum, melyet a nemes írónak alkalmazni módjában állott volna.

Később a kis Ninácska, mint a Galambosné Mariskája van ugyan felléptetve, de mint Margit legbensőbb barátja, ki annak érzelmeit megosztja, kit az ölelget, kivel együtt sir, s ki ezen barátság által már egy felsőbb sors és izlés osztályosa, mintsem hogy egy egyszerű mivelletlen földészben eszményképét feltalálhatná, és mégis neki azt kell feltalálnia Farkasban. Ha Farkas egy szellemű földész lett volna, mint minő a Danderydi kántor élményei című svéd beszélyben a fiatal építész, ki egyszerű ember, de lángész és lovagias jellem; ha egy ily egyéniség lett volna Farkas a maga körében, akkor Mariskához illett volna, s később mikor a grófné leányára ismer, éppen nem lett volna szükség előtűk sorsuk eltitkolása: de így, legalább nekem, mindig visszatetszett, midőn olvastam, hogy a világ-gal beküldetlen Margit hogyan vigasztalódhatott barátja boldogságán, hogyan találhatta oly otthonosan magát az egyszerű paraszt házi körében? s csodálatosnak találtam, hogyan vélhetti Mariska is saját boldogságát természetesnek, akárminő nemes kedélyű volt, s nem Ursula, Matildban, ki a még miveltecske Szecherinnel is, nehezen találhatta fel magát azon körben, hol leánykorában barátkozott.

(Folytatjuk.)

hogy aszomszéd ház miatt bennebb nem áshattak, mert többen azon véleményben vannak, hogy magának a roppant állatváznak is ott kell lenni beljebb, hol ez a két fog egymással találta.

Torda, sept. 2. 1857. — Városunk lakóit felette meglepte a commassatio eszméje. Ez év augusztusa 23-ra falragaszok által egybehívták a birtokosokat a tanács-terembe határ-commassatióra, hova nagy örömmel sereglettek sokan, s mi lett eredménye? — Az, hogy szinte most éve egy bizottmány által szerkesztett terv népszerűsítették, ennek felolvasására majd hivassék egybe a birtokosság, s helybenhagyatván, nyomassék ki, aztán osztassék szét ismeretség okáért, s egyszersmind egy aláírási ívis kerengjen ez alkalommal, miből a birtokosság nagyobb vagy kisebb tagosítási akarata tűnjék ki. Azt hisszük, hogy a magas kormány hamarabb fog rendelkezni ebben, míg itt határozatilag kikötötte érne a tagosítás hullámaival küzdő kevés jó akaratúak sajkája.

Ez alkalommal megpendült egy más commassatio is, t. i. hogy nádorfaj-sértések gyűjtésére, szaporítására alkaljon egy-részvényes társulat. Jeles! — más helységekben is követésre méltó gondolat, mert az ilyek ha létrejönnek, az oláh-honi sertésekért évenként adni szokott oly sok arany és ezüst-pénzből valami csak kezünk között marad. De már ennek határunkon kívül legeltetése más sertés csordától, feltételezi az előbbeni commassationak messzire nyúló lépteit.

Augusztus 28-án megint nevezetes commassatio történt, s ez a zsidóké. Ezek oly sokan gyűltek egybe a pálinka-árlás hasznbérbe-adása árverésére, hogy a piacon hemzsegett nagy sokaságuk míg a léget rothasztá, két szekér egerbegyi dinnye is kottlós illatjával, kihajlatott arra merről jött.

Ó és Uj-Torda hely. hitű hivi commassálják figye-reikeket egy négy osztályú elemi iskolában. Ideje is már valaha 1834 óta azért, hogy e terv akkor született, s érésre elég ideje volt. A magvető, akkori főispán Ugron István ur volt, ki hogy vetése dús, és üdvös eredményt mentől hamarabb láthassa, szívünk mélyéből ohajtjuk! — A farkasok is commassáltak nádosainkban magokat, s onnan több versen kirohanva, csikót, juhót, borjut temettek el éhes gyomraikba. Nem lenne felesleges, ha a vadász urak harcra kelnének ellenök, s télire eladnák bundának azok bőreit.

Mező-Bándról. — Gyötrő bánattal fogok ismét tolat kezembe; pihenőbe feküdtem volt; de a vérszót-hir-dető harang július 27-re viradólóg álmomból felriasztott. Éjfél után egy ház, azaz egy fogadó azon harmincz közöl, melyekben méreg-pálinkát mérnek, meggyúlt. Nem a fogadó elhamvadása, hanem a körülmények okozták bánatimat. Gaz jellemű ember működése volt ennek, az ő iskolájok egyikének, elhamvasztása. Miért félegettetek meg gaz-emberek a harmincz kerek számot? Eddig minden 18 házra egy koresma esett, s már most odább kell sétálnunk: a 43-ik számú házban már ezután ki harangoz be? a fogadót, a ti tanácsadókat, útmutatókat egyikét kiperesztették, mint a rókát szokták, a vaczkából. Szerencsétlen helység, a hol a demoralisatio itt áll! a kalakázás, korhelység, dombórozás, rézegeskedés mellett már a gyújtogatás is felütötte taréjsz fejét. Nem féltitek-e ti értelmiség, — mert a ronda cigányoknak, s a Nabuchodonozor végnapjaihoz szinte hasonló állapotban élő nomádoknak, a kik nem tudnak olvasni, hiába beszélek, hiába predikálok, — hogy az erkölcsöt háttérbe szorító helység a Jokaitól megemlegetett Oceania sorsára juthat. Az, aki jó utat nem tud mutatni, legalább ne járjon elül. Regélik biz azt nekem: hogy hajdanában ezen helység se volt így elsüllyesztve, s a jellem egyszerű falusi emberekhez hasonló tisztaságú volt; de föltermettek az antikrisztusok, s tudatlanságból-e, vagy messzeátlátó aljas tervből, a sülyedés vermet megkezdtek ásni; sokat tett e végre a juh, bárány, sajt, csuka. Elhultak juhái, kipusztultak csukái, vajjon a helység nem követi-e? Csak az az adó-felgyűjtés! minő tömörked gondot okoz: a 780. C. táblai lapból ma, a 3-ik részlet végén alig száz talál-tatik, a ki nem hátralékos, s így m. e. 650. restál. De azért van ám kurjongatás, verekedés minden szögletben, s minden tánczban: foly a „baruchische Tropfen“ mint-ha többől meritenék. Ugy erőtet valami izgalom, hogy fojt-sam meg azt a vampyrt, a mely szárnyaival téltlenségi állapotunkban legyezget. Nincs nekünk, uraim! ekkora hely-ségben sem egy hirlapunk, sem olvasó-könyvünk; a tűz-kármentő társulat részvényét is csak executio által lehet felesikarni. Nekünk se közsegházunk, se olvasó-szereink. ... Mégis okának kell valahol lenni ennyi sok nem-lételnek. Hol rejlik ez a sok nélkülözés? A kiket a szükségletek előállítására, a közbátorság biztosítása érdek-el, azok lépjenek föl, tegyenek már valaha valamit. Én 2200 lélekből álló helységben, velők szembe egye-dül, kimerek kelni, mert látom a nagy erő mellett, a tömörked hiányt. — Ott lobogott a láng, sziporkált a szal-ma-földélet, s ezenként röpködött a tűz-darázsraj, s szomszédok remegtek, jajgatott az anya, sirta gyermek, veritékezett a gazda-ember homloka; s mind egynek gaz-ságáért. És mi százankint bámultunk abba a lángtömeg-be, és mit se tettünk: álltunk, beszélgettünk; még csak

sajnálkozni se tudtunk, azok, a kik a tűztől távolabb áll-tunk. Kintt egytlen etédi székely cseléd, a kinek itt semmie sincs bérlevelén kívül: szagáról megérzett, hogy székely, a kit a bába nem a Mezőségeen fűrésztött. De mit tehet egy ember, ha az 500 házból álló helységnek nincs tűzoltó szere? még csak egy rozsdás vas-horgot se tud felmutatni. Volt biz itt, de mint a rák, csak a levél-ben maradt. Nagy téltlenség! Szinte könyezhetném a nagy boszankodás miatti fájdalomra, ha visszagondol-lok arra a részvéltlenségre! hogy álltak kerekén a lobo-gó házat, mint a majmok, s utoljára még pipára is gyuj-tottak volna tán, ha történetből honn nem feledik a mak-rát. Végre már elkárhozott lélekkel a bírói tiszthez nyul-tam, rendelkezvén az örökről. Hát fogadták szavamat! Annyit tettek, hogy egyenkint haza sompolyogtak, s a zsaratnok ott maradt.

Meg fogja látni a t. cz. olvasó közönség, ha valamely érdekes ujtás nem metsz eret rajtunk: hogy mi 10—20 év múlva is csak azon emberek leszünk, ugy bámuljuk meg a mi házunkat nem égető tüzet, mint most.

Száz szónak is egy a vége: a tűz magától, szemünk előtt, a szél-csend miatt kialudt. A gyújtónak egy oly egyén esett gyanúja alá, a ki már báromszor volt gyanúsítva, de míg egyiket se lehetett rábizonyítani. Hanem a lakosok maig is szélthiben szokták beszélni: ettől félünk, mert ez hamar fel is gyujthat. Mégis annyi ember közt négy vád egy ellen!

Iskolák, iskolák! népnövelés, tagosítás! hogy ér-dekünket figyelmünket a koresma-asztaltól valami nemes czél vonja el.

Vajjon a bándi ember megolvassa-e ezen sorokat? Alig hiszem, mert hisz ő hirlapot se szokott olvasni.

SZÉKELY ADÁM.

KOLOZSVÁRI NAPLÓ.

— Carré lovardája tehát valahára el van szedve. Ez már most visszavonhatatlan tényné vált. Nem tehetjük, hogy azt a lovas comoediát, minek komolyabb iskolái is vannak, némi észrevételekkel ne kísérjük. Azt mondják, hogy nincs pénz, s Carré lovardája mégis folyást szufolva teli volt. Azt mondják, sok az adó, s Carrének mégis tudtak adózni városunk lakói sok ezereket, pedig senki se kényszerítette. Mi ennek az oka? Az, hogy az emberekben hatalmas a kíváncsiság és a bohóságok utáni rohanás hajlama. Carré 10—20 lóval s néhány személy-lyel, kik közt szépek is voltak, pár hét alatt keresett annyit Kolozsvárt, mint egy színész-társaság egész év alatt; keresett annyit, mint tán az egész város iparos osztálya annyi idő fo-lyamában. Szomorú dolog. Vajjon nem jobban fogott volna-e, ha az a 10—16,000 forint itt közöttünk maradt volna? Mi oly szép van utoljára is abban a lovas productioban, a mi után az emberek egy sovárognak? A lovak tactus szerinti lépése és ugrása? A nők különbéle hajlongása, lábemelgetése? A férfiak kiülő izmai, merész erőfeszítése? Azok a szép cifra öltöze-tek, comoediához illő lovak, a közönségre hintett csökök? De hát mindennek mi összefüggésök van a szellemmel, az aes-thetica széppel, a magasztossal? Mivelik-e a szívet, nemesi-tik a kedélyt, az érzelmeire jótékonyan hatnak-e? Boldog Isten! s mégis rohanva-rohan a közönség e fabódéba, tapsol, örvendez, bravót kiált sat. Színészeink eljönnek és elmennek, s senki nem marasztja csak egy árva szóval is. A lovas comoe-diát kérve-kérlek: legyen kegyes még csak egyszer mulatlatni lovaival! Legyen szíves még csak egy pár ezer forintjától megmentetni! Bizony, bizony ez szomorú jelenség elő nem. Vagy az erkölcsök tágnak, a kor irányra rosz felé indult, vagy mi vagyunk ábrándozók — harmadik eset nem lehet. Azonban Isten vigye Carré urat békével. Nézetünket azért mondók most el, hogy ne láttassunk az ő g'schaftjét rontani akarai. Ennyivel s legalább utólagosan a közérdeknek fölötti örködés szerepünk-és tisztünknek fogva hittak magunkat köteleseknek.

* Folyó hó 9-kén tartá esküvőjét Gernyeszegeen ifjabb gr. Teleki Sándor gróf Teleki Josephine kisasszonnyal jeles tollu publicisták és kitűnő művészek idős gróf Teleki Domokos urnak lelkes és szelleműs leányával.

* Örömmel látjuk „Közlöny“-ünk testvéreit napról-napra szaporodni a vidéken. Már ezután nemcsak „Kolozsvári Közlöny“ és „Szabadkai Közlöny“, hanem „Győri Közlöny“ is lesz, mely a megszüntetendő „Raaber Geschäftszeiger“-ből fog átalakulni. Kiadó és felelős szerkesztő Zetykó József. Meg fog jelenni kereskedelmi és szépirodalmi tartalommal befektet kétser egy-egy kis felíven. Előfizetési ára egy évre 6 frt 30 kr. Bizony elég drága lap lesz a mi „Közlönyünkhez képest, mely hetenként háromszor egy-egy nagy íven jelenik meg és előfizetési ára egy évre még se több 12 forintnál, jölle het előfizetési száma — még csak ezeret se ulti, dacára azon hatásnak, a melylyel mi is feldicsékedhetnénk némely lapársunk példájára, ha kevésbbé szerények tudnánk lenni „már magunk-ról is szólni.“ Nem hagyhatjuk azonban említetlenül, hogy Magyarországról előfizetők száma még eddig folytonosan szaporodván, már-már hinnünk kell, hogy nemsokára a Királyhág-on túl több előfizetők lesz mint Erdélyben, pedig mi nem ne-gelyezve szemképrázató világölcseséget, s nem forgatva az őrés enciclopédismus csillogó-villogó köpenyét, csak erdélyi és a lehetőség hasznos lap törekedünk lenni még mulatlató ro-vatainkban is. Bizony furcsa lesz, ha majd az erdélyi olvasók nagyrésze pesti és a magyarországi olvasók egy része erdélyi lapot tartva, végre itt is bételjesedik, hogy „nemo profeta in patria.“

* A magas jótékonyági érzelmét szakadatlanul nyilvání-tó báró Sina Simon, Ő Felsége Gödöllői legmagasb látogatásá-nak boldogító alkalmát fölöttébb méltó módon azzal ünnepelé, hogy ez örömdús alkalommal 10,000 pftot szentelt jótékonyági célokra.

* A „Journal des Debats“ színházi heti szemléjéből a „P. N.“ figyelmes naplóírója Jules Janin-nak következő sorait közli Buljovszkynéről: „Tegnap (sept. 5) a „Théâtre Fran-cais“ egyik szerény zugában hasztalan ügykezett elrejtőzni egy bámulatos tüzzel-teljes, érzelmes tekintetű nő, bámulták, s min-

denki tudni szerette volna, honnan érkezett e tünemény. A re-gényiségig szép s mintha semmit se tudna szépségéről! E nő kétszeresen a szinpadhoz tartozik; gyönyörű vigjátékokat ír, melyekben szelleműsán s a huszanötödik év bájoló kelmeivel játszik! Sőt azt mondják, s remegve adom tovább, hogy gyön-géd és elhatározó kezével a borzasztó, az elátkozott ... kriti-ka! tollal is forgatá ... Magyarországról jön s oda tér vissza; hazájában a magasztalás és bámulat minden hangján Buljov-szky Lillának nevezik e méltó barátnőjét és honfiát a ma-gyar Lisztnek.“

* Az „Arader Zeitung“-ban bizonyos Kornis József nevű levelező azt írja, hogy ő f. é. martius hóban Rio-Janeiróba, Brazília fővárosába aradi hegyeken természet boro-ka! szállí-tott, a melyek minden hiba nélkül kiállottak a négy havi uta-zást szárazon és tengeren. Az egész szállítás 50 akból állott; szállító volt Liedemann F. pesti kereskedő.

— (Adakozás a sálvali egyháza). Orbok Ferencz érde-mes unitárius lelkész ur Verespatakról ismét három ezüst for-intot küldött be szerkesztőségünkhez, a sálvali lelkézet reform-templom részére. Ezen öszveg, mint látszik, egy ottani érde-mes uraság adománya, de, kinek neve a levél pecsétjébe elolvasha-tatlanul odaszakadt, miért is kérem az érdekes adakozó nevét, utólagosan tudatni. A tisztelt lelkész ur által korábban küldött 9, valamint a Koos Ferencz ur által Bukarestből küldött 10, a Bécsből egy tanuló által küldött 2 pftot s dézsi kereskedő Be-regszási urtól küldött 20 pftot, már ezelőtt illető kerületi esperest Vályi Elek urhoz, kézbesítés végett postán terítvény mellett megküldöttem. A fennebbi 3 pftint az adakozó nevé-nek beküldéséig kezemen tartom.

DÓZSA.

K Ü L F Ö L D.

— Stuttgartban nem csak két császár, hanem két császárné is találkozik fog egymással, s mint Páris-ból írják, e körülményre az ottani diplomaiiai világ na-gyobb sulyt helyez, mint gondolnák. A két császárnénak az összejövetel helyéni jelenléte — ugy mondják — a po-litikai cselekményre a b e n s ő s é g bélyegét nyomja, mely annál figyelemre méltóbb, mivel a császár, tudomás szer-int, nagyon sovárognak arra, hogy hívesét Europa uralkodó köreibe bevonja. Azt mondják, hogy III. Napoleon ezen magában véve apró figyelem-mutatásokban a maga dyna-stiájának megszentelését látja.

— III. Napoleon elvégezte a kabyliai harczt, s bir-toába vételt, s tovább kell Afrikában terjeszkednie. Erre mindazon joga van neki, mint volt az angolnak az Indiák-bani terjeszkedésre. Az „Advertiser“ már is azt írja: „Bonaparte Lajos Tunisban is uralkodni akar. Ha Anglia nem kívánja, hogy a földközi-tenger franciaa tengerré változzék, ellene kell szegulnie Franciaország éjszakafrikai törekvéseinek. Ha T u n i s Napoleoné len-ne, elenyészne Angliának földközi-tengeri hatalma, oda lenne Malta és Gibraltár mostani jelentősége, mert Algir-hoz Egyiptom fele uttal közelebb jönne, s előbb-utóbb Egyiptom is Franciaország afrikai birtokaihoz csatoltat-nék. Minő hatalmas fogna ez lenni az indo-brit birodalom jövőjére, könnyű belátni.“

— A holsteini rendek választmánya a kir. elő-terjesztvény visszautasítását ajánlja, miután a hgségek külön alkotmányáról nem lehet értekezni mindaddig, míg az alapkérdés, az közbírodalomhozi viszonyok, nincsen eldöntve. A választmánya jelenléte nagyon mérsékelt, s hallomás szerint mind a bécsi, mind a berlini kabinet Kopenhágába küldött jegyzékekben amaz előterjesztvényt szintén elégtelennek mondja, sőt a német szövetségi gyűlés igénybevételét is kitérésbe helyzi, ha a dán ka-binet alkalmas engedmények megadásától vonakodik. Sep-tember napjaiban a császárok légyottja tán ez úgynek is megköti a koszoruját.

— Nagy figyelmet ébreszt egy algiri per, a melyben az oráni fenytő-törvényszék 20 napi tárgyalás után ang. 27-én hozott ítéletet. Algir közigazgatása még mindig katonai lábón áll, s közügyeit az ugy nevezett „arab bureau“ intézi. Egy ilyennek főnöke Doineau kapitány azzal lón vádolva, hogy egy arab törzs főnökét, hivatalos járatában, utitársával együtt, legyilkoltatta, mi-vel annak előjáróira való befolyásától félt. A törzsfőnöknek ugy látszik, csakugyan szándéka volt a kapitány eltételét ki-vánni, mint a kiaz igazgatása alatt ellen feltűnő kegyenel-lenséggelszokott föllépni. A törvényszék Doineau kapitányt halálra ítélte, bűntársai közül kettőt életfogytiglani, a többieket pedig hosszabb, vagy rövidebb ideigtartó gá-lyarbúsra. Ezen per sok oly dolgokat derített fel, me-lyeknél fogva ha megtartják is az arab bureaukat, azokat mindenesetre nagyobb ellenőrségnek kell alávetni, és a személyeket változtatni, minthogy az eddigiek hatalma nagyon az ő jótetszésekől függött. Doineau megse-mítésért folyamodott, — azt hiszik, akármiként dől el e kérdés, a kapitány kivégeztetni nem fog, némelyek szer-int R a n d o n tábornag párisi utja e perrel van össze-kötöttesben.

— Egy angol tábornoki tiszt Delhi alatt jul. 14-én kelt levele szerint, e napig 18 csatája volt a Delhi alatt álló angol seregnek. Némely ezred már harmadrészt el-vesztette létszámának halál, vagy sebesülés által. A tá-borban levő fegyveresek számát 6500 főre teszi, de a bensülöttek egy részében nem bizik. A városban levő fegyveresek száma mintegy háromszor nagyobb az angol seregnél, s mivel Delhi a legnagyobb fegyvertár volt Indiában, míg Európából segély nem érkezik, teljesen kép-telennek tekintti az ott levő serege a vár ostromára. Az

angol táborállást egyébiránt bévehetlennek tartja. Kezdekben, azt hiszi, levelező, sikerült volna a roham, de kérdés, mit tehettek volna—az angolok a roppant városban. A gúrkák és szikhek iránt teljes bizalommal vannak a táborban.

— A lucknói várban Banks őrnagy, sir Henry Lawrence utóda még hat hétig tarthatja magát, mint jul. 8-ról írja. Havelock tbnok jul. 17-én Cawnpurban volt, 52 angol mfre Lucknótól. Azonban Havelock nem nyomulhat addig Audeban előre, míg Nena Salih Bithurban (csak 6 ang. mfre Cawnpurtól) van. Bithur pedig igen erős állomás, mely a folyót és utat dominálja. Havelocknak tehát igen merész vállalatot kell végrehajtani, különben Luckno is veszve van. Rajta nem mulik. Vitéz katonái is égnék a bosszuvágytól.

UJPOSTA.

— A németországiak nem sok jót várnak a két császár összejövetelétől. Orosz- és Franciaország önzetlennül még soha sem tettek jót Németországgal. Azonban még is több rosztól félnek mint a mennyi egy találkozásból

veheti kezdetét. A mi rosz éri Németországot a két császárságtól, az csak folytatása lesz az eddigieknek—legálább is csak kézzelfoghatóbb folytatása. Mindenesetre a találkozás mély erkölcsi benyomást teend Európára, főleg, ha igaz, hogy ausztriai császár ő Felsége néhány nap múlva Berliube menend, de az orosz császár odaérkezését nem fogja bevárni.

— A francia császár közvetlenül az orosz császárral összejövetele után Albert herceget vendégül látandja magánál—talán a stuttgarti conferentia eredményét közlendő vele s azon feltételeket tudatandó, mik alatt Oroszország kézzel lenne Ázsiában Anglia elleni fondorkodásait megszüntetni.

— A két császár találkozása mellett fontossággal bír a Szárd király és Napoleon hg. találkozása is Culozban, hol megerősítést nyert a Franciaország és Szardínia közt egy idő óta nagyban mutakodó barátságos viszony. Kiemelik a különös kitüntetést, a melylyel Napoleon hg. Cavour gróffal bánt. Ha az ember nem tudná is, hogy Páris és Bécs közt némi ellendegülés jött közbe, azt a francia felhivatalos lapok tudósításaiból kiolvashatná.

— A Rómában levő francia követség a legatháro-

zotabb tudósítást kapta, hogy Rómának Szardíniával való kibékítésén lehetőleg működjék.

— A dán-holsteini ügyet mint látszik, csupán ideiglenes megoldás várja. A dán kormány, mint hírlik, a holsteini rendi gyűlést föl fogja osztalni, miután a bizottmányi jelentés a dán királyi előterjesztvénynek el nem fogadását indítványozta. Az ügynek utóljára is a német szövetség elé kell kerülnie. Ez aztán mutassa meg, ember-e a talpán—nem csak félig, hanem egész talpáig.

Sajtóhírek. Lapunk 117-dik számában a czikkben „Végleges urbér-kárpótlás” több értelmet zavaró nyomdai hibák csúszván be 1-ső lap, 2-dik hasáb, 14-dik sor, e helyett: „fontosabb épségben tartása mellett” olvasd: „fontosabb érdekei épségben tartása mellett.” 1-ső lap, 3-dik hasáb, 11-ik sor: „tán még más birtokokat is kívánának” olv. „tán még más biztosítékokat is kívánának.” 2-dik lap, 1-ső hasáb, 4-dik sor: „az irányban” helyett olv. „ez irányban.” A 119-dik szám Kol. Naplójában „crinolia” helyett: „crinoline”; „bizza h. bizarr”; „mult szám indiai kérdéskör” helyett: „mult szám indiai kérdéskör”; „kell tenni fel” h. „kelteni fel”; s ugyan e szám első naplójáczikkében M. P. h. M. F. olvasandó.

Bécsi börze. szeptember 9-kén. Erd. urbéri papir 79. Magyar urbéri papir 80 $\frac{1}{4}$ Nemzeti kölcsön 83 $\frac{1}{16}$. Arany darabja 4 fr. 57 $\frac{1}{2}$ kr. Ezüst 5 $\frac{1}{4}$.

Tulajdonos és felelős szerkesztő: BERDE ÁRON.

HIVATALOS HIRDETÉSEK.

Kivonatban.

A k.-fejevármegyei cs. k. törv. szék f. é. aug. 17-ről 2095 sz. a. felhívja b. Inczédy Agnes gróf Rhédey Lászlónét ellene, a tanodai alapítványnak tartozó 600 eft. tőke kamatja iránt a cs. k. pénzügyvédség által indított kereset védelmére. Részire kinevezett ügyvéd Borsos.

A szabolcs-országi cs. k. törv. szék f. é. aug. 24-ről 3885 sz. a. esődot hirdet mármárosházi Réthy Ferenc összes vagyonára. Az erdélyi bollyai és bükkösi vagyonára nézve a hitelezők adják be oda követeléseiket f. é. octob. 15-éig. gondozó ügyvéd Kis K. ellen.

A szabolcs-országi cs. k. törv. szék f. é. aug. 14-ről 2739 sz. a. tudatja, hogy Nemes István és Nemes Lajos elfoglalt 99 és 102 számú kertjeit és fekvő Ribiczen, Baternai Imre kérelmire, f. é. sept. 23-án és octob. 7-én d. e. 9 kor közárverésen eladják.

Az abrudbányai cs. k. járás-hivatal mint törv. szék f. é. jul. 18-ról 779 sz. a. tudatja, hogy Tódor Zsuzsanna elfoglalt 242 számú házat Abrudbányán, Koltárs József kérelmire f. é. sept. 25-én és octob. 16-án d. e. 10-kor a helyszínén közárverésen eladják.

Urbér-kárpótlási tőke-utalványozás

A kolozsvár-megyei cs. k. törv. szék f. é. jul. 16-ról 6609 sz. a. tudatja, hogy Titkos Józsefnek ördögkúti birtoka után 73 eft. 16 $\frac{3}{4}$ kr. kárp. tőke van megadva. A követelések bejelentendők f. é. sept. 26-áig. Targyalás f. é. novemb. 30-kán d. e. 9-kor.

A kolozsvár-megyei cs. k. törv. szék f. é. jul. 16-ról 6610 sz. a. tudatja, hogy Incze Józsefnek ördögkúti birtoka után 1432 eft. 27 $\frac{3}{4}$ kr. kárp. tőke és járuléka van megadva. A követelések bejelentendők f. é. sept. 26-áig. Targyalása f. é. novemb. 28-kán d. e. 9-kor.

A kolozsvár-megyei cs. k. törv. szék f. é. jul. 16-ról 6611 sz. a. tudatja, hogy Kovács Pálnak mező-köoki birtoka után 1435 eft. 37 $\frac{1}{2}$ kr. kárp. tőke és járuléka van utalványozva. A követelések bejelentendők f. é. sept. 26-áig. Targyalása f. é. novemb. 28-kán d. e. 9 kor.

A kolozsvár-megyei cs. k. törv. szék f. é. jul. 30-ról 6964 sz. a. tudatja, hogy N. Agnes Vajda N. n. ének m. köblösi birtoka után 114 eft. 37 $\frac{1}{2}$ kr. kárp. tőke és járuléka van utalványozva. A követelések bejelentendők f. é. octob. 3-áig. Targyalása f. é. decemb. 3-án, d. e. 9-kor.

A szabolcs-országi cs. k. törv. szék f. é. aug. 3-ról 3544 sz. a. tudatja, hogy Fronius Imrénének szederjesi birtoka után 9877 eft. 49 $\frac{3}{4}$ kr. a magyar-feleki után 1451 eft. 31 $\frac{1}{4}$ kr. kárp. tőke és járuléka van utalványozva. A követelések bejelentendők f. é. oct. 17-éig. Targyalása f. é. decemb. 17-én, d. e. 10-kor.

A dézs-megyei cs. k. törv. szék f. é. aug. 12-ről 3740 sz. a. tudatja, hogy gróf Haller Borbára özv. gróf Bethlen Józsefnének gyekeli birtoka után 11,373 eft. 31 kr. a sz.-mártoni után 3246 eft. a csestei után 1483 eft. 4 $\frac{1}{4}$ kr. a m. borzasi után 600 eft. kárp. tőke és járuléka van utalványozva. A követelések bejelentendők f. é. octob. 19-éig. Targyalása f. é. decemb. 19-kén d. e. 9-kor.

A k. fejevármegyei cs. k. törv. szék f. é. jun. 26-ról 3743 sz. a. tudatja, hogy gróf Eszterházy László nak obráza birtoka után 2862 eft. 12 kr. az oláh-csesztvény után 6065 eft. 7 kr. a mihályfalvi után 13,667 eft. 57 kr. urb. kárp. tőke van utalványozva. A követelések bejelentendők f. é. sept. 18-áig. Targyalása f. é. novemb. 20-kán d. e. 9-kor.

A szabolcs-országi cs. k. törv. szék f. é. jul. 6-ról 3031 sz. a. tudatja, hogy Bodó Józsefnek szárazpataki birtoka után 450 eft. 11 $\frac{1}{4}$ kr. kárp. tőke van utalványozva. A követelések bejelentendők f. é. sept. 23-áig. Targyalása f. é. novemb. 30-án d. e. 9-kor.

A szabolcs-országi cs. k. törv. szék f. é. jul. 6-ról 3030 sz. a. tudatja, hogy Kőnczei Istvánnak szárazpataki birtoka után 140 eft. 26 $\frac{1}{4}$ kr. kárp. tőke van utalványozva. A követelések bejelentendők f. é. sept. 22-éig. Targyalása f. é. novemb. 27-kén d. e. 9-kor.

(244)

(3-3)

Igazg. sz. 2064, 1857.

Főhívás tűzkár elleni biztosításra.

Alul-írott társulat igazgatósága illő tisztelettel hívja fel a t. cz. mezei gazda közönséget, hogy betakarított terményeit s egyéb ingó és ingatlan javait társulatunkhoz csatlakozása által igyekezzék a tűzvészek előre nem látható pusztításai ellen biztosítani.

Ezen kölcsönösen biztosító társulat—mely iránt a tisztelet közönség növekedő figyelmét s részvétét tanúsítja a jelenleg összes biztosított 5-dik millió pengő forint érték összehalmazása—kitűzött célja hogy egyfelől egyes tagjai a szabályok alapján véletlen csapások eseteiben teljes 100 pctnyi kártérítésben részesüljenek; s másfelől, hogy kedvező esztendőben az évi számadás beártafor folmerülő díjfelesleg a tagoknak visszafizetve, ez által minden egyes tag csak is anynyi díjzétessel járuljon a biztosításhoz, a menynyi a társulat tiszta szükséglete.

E társulathoz csatlakozás megtörténhetik akár közvetlen l az alul-írott igazgatóságnál, akár az országsszerte fenn álló gyvivőseink-nél.

Kolozsvárral, sept. 7-kén, 1857.

Az „erdélyi kölcsönös jég- és tűzkármentő társulat” igazgatósága.

MAGÁN HIRDETÉSEK.

(246)

(2-3)

Osszán 15 éves—16 markos sárga televér mén Hadadban, b. Wesselenyi Parkas ur udvarában, minthogy sajátivádeká elszaporodván, a ló-tenyésztők előtt esmeretes okból tovább nem használható—elad vá tétellett. Ára iránt értesítést vehetni Kolozsvárt, belső-közép utcában 543 szám alatti háznál.

(247)

(2-3)

Haszonbéri hirdetmény.

A nagy-enyedi reformatum Collegiumnak a nagy-enyedi határszéleiben levő, kellelőg el látott fűrészmalma, téglá- és cserépvető csúre—a szükséges mellékép letekkel, hozzátartozó legelölvel—folyó évi octoberhó 14-kén délután 2 órakor, több egymásután következő évre haszonbérbe adnak. A haszonbérlet szándékozők magokat 100 pft. bántalpenzzel ellátva, az itt időben tartandó árverésre tisztelettel főhívatnak;—az árverezés tartatni fog helyben Nagy-Enyeden, a Collegium udvarbírói szállásán; bővebb tudósítást vehetni a Collegium helybeli előjáróságától.

(248)

(2-3)

100 kosár magmél

részint mult évi, részint idei rajok és ssep rajlópes-méz font számra eladó, HUTTER SAMUNÁL Hiduteza N° 303

(249)

(1-1)

Eladó ménló.

Egy három éves tiszta erdélyi faj nemesített mén csikó eladó. Bővebb tudósítást kaphatni, csillag utca, Weixelbraun ház 1-ső emelet.

(5-6)

Elismerés

Bitner Gyula, gloggnitzi gyógyszerész urnak.

Tisztelt uram!

Egy trattenbachi haszonbérlető leánya, névszerint Tauchner Maria Anna, 20 éves, a mult nyáron menet közben nagyon felhevűlén, hegyi hideg vizet talált inni. minék következtében mellfajdalmat és oldalnyílásokat kapott, ezt nyálka- és vérköpés követte, míg végre oly beteg lőn, hogy a halotti szent kenetet fölvette. Azonban orvosi rendelet következtében az őnschneebergi nővény-allopiját használván, már két üvegce bevételé után jelentékeny javulásnak örvendett, s immár isten segédelmével remélheti, hogy az őnschneebergi nővény-allopijának használata által egészséget teljesen vissza fogja nyerni.

Szolgálok ez önnek örvendetes tudomásulschneeberginővény-allopijakülönös gyógyerejéről.

A fennebbiekkel igaz lélekkel és saját közű aláírás mellett bizonyítjuk.

Trattenbach, jannár 8-dikán 1857.

Trattenbach
egyh.
pecsétje.

Schropp J. F. Károly s. k.
lekész.

Kranichberg
közs. előjárósága
pecsétje.

Weninger Mátyás s. k.
polgármester.

Valódi Schneebergi-Nővény-Allopi kapható:

Kolozsvárt: Wolff János gyógyszerésznél; Brassóban: Gyertyánffy; Tordán: Wellits Samuel; és Wolff G. gyógyszer. M. Váshelyen: Braun József és társánál; Aradon: Phobst F. J.; Temesváron: Kraul János, Lugoson: Arnel József; Verseczen: Carnass J.; Pancsován: Graff W. K. gyógyszer. Kubinyban: Czitkavstó Balásznál.

(241)

(3-6)

STEIN JANOSnál Kolozsvárt és WITTICH JÓZSEFNél Marosvásárhelyt kapható:

MIKÓ IMRE gróf Erdély történelmi adatok. 2. kötet füzve 3 ft. —
KEMÉNY GABOR báró. A nemzetek fejlődéséről 1. köt. füzve 1 ft. —
IRINYI JÓZSEF. Dicső napok 3 köt. 2 ft. 30.

Galletti J. G. A.

EGYETEMI VILÁGRAJZA.

vagy

földirati, államtani és történelmi ismerettár,

minden

ország földiratai, statistikai és történelmi rajzával,

melyben

fekvése, nagysága, népessége, legnevezetesebb városai, alkotmánya és nemzeti hatalma, továbbá régibb és újabb történelmének vázlata foglalattatik.

Második, teljesen átdolgozott és tetemesen bővített kiadás.

Tartalma:

- I. Csillagászati földrajz, vagy a föld mint égi test.
- II. Természeti földrajz, vagy a föld mint természeti test.
- III. Politikai földrajz, vagy a föld mint emberek lakhelye.

Az első (dr. VÁLLAS ANTAL tollából folyt) magyar kiadás felhasználása mellett, az utolsó (tizenegyedik) eredeti kiadás nyomán s a legjobb források szerint átdolgozta.

Dr. FALK MIKSA.

40 fametszvényvel és 21 színezett térképpel, ára 8 ft. p. p.

(40)

Dr. SUIN de BOUTEMARD-féle
fűszeres

FOG-PÉP (Zahn-Pasta)

Mint tudva van a különféle FOGPOROK használása nemcsak nem elégséges a fogakat minden üleptől tökéletesen megtisztítani s azok fényét ismét helyreállítani, hanem ezen porforma szerek folytonosan használva, m g részint a foghusra, részint a fogmozánczra káros hatással is vannak. E tények több évi tapasztalások gyűjtésére és kémlelődesekre szolgáltak indokul egy czélszerűbb formájú fogszert felállalhatni, minnek eredménye lett: Dr. SUIN de BOUTEMARD FÜSZERES FOG-PÉPE.

A pép-forma t. i. oly formának bizonnyalt be, mely a foghust edző hatásánál fogva egyszersmind a legbiztosb s legártatlanabb fogtisztító szer, mely a fogak közt képződő állati és növényi elődiék (Parasiten) elpusztulását eszközli, s mely jótékony befolyást gyakorol az egész szájürege és annak szagára, minél fogva tehát joggal legjobb szerül ajánlathatik, mely a fogak — az emberi szépség és egészség oly lényeges részének — művelésére és fenntartására s szenvedő bajok elhárítására alkalmas.

A dr. SUIN de BOUTEMARD-féle FOG-PÉP tehát, a szépitési vegyészeti mostani álláspontja szerint a fogművelésre nézve legnagyobb nyeresémnyül tekintethetik, és kaphatni igaz a valódiságában Kolozsvárt WOLF J-nál és Tordán Wolf G. gyógyszerészében, pakétját 40 pkrajczáért.